

האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

אתיקה רפואית בראי הקולנוע - 96348

תאריך עדכון אחרון 26-09-2023

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 1

תואר: בוגר

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: רפואה

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר א'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: עין כרם

מורה אחראי על הקורס (רכז): ד"ר רות קנאי

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: Ruth.Kannai@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס:

מורי הקורס:

ד"ר רות קנאי,
ד"ר תומר צור,
ד"ר עופרה מימון

תאור כללי של הקורס:

הקורס מיועד לסטודנטים בשנים הפרה קליניות, המעוניינים בהעמקת השיח על יחסי רופא-מטופל, הנרטיב של החולה והרופא וסוגיות אתיות, פילוסופיות, הסטוריות ואחרות, כפי שאלה מתבטאים בסרטי קולנוע מסחריים. המשתתפים יצפו בסרטים אחדים בבית ובכיתה וינהלו דיון בקבוצה על סוגיו אתיות מורכבות כפי שהן מוצגות בסרטים.

מטרות הקורס:

להדגיש את ההיבטים המוסריים והאנושיים של עבודת הרופא. המדיה הקולנועית, מעלה שאלות אתיות ביחסי רופא - חולה, לרוב מהזווית של המטופל, ומאפשרת דיון מוסרי-נרטיבי בשאלות מורכבות כמו: סוף החיים, הסכמה מדעת, ניסויים בבני אדם, אפליה גנטית, זכויות נכים וחולי נפש, ועוד. בקורס יועלו תכנים הומניסטיים ואתיים, כפי שהם באים לידי ביטוי בסרטים מסחריים, ויידונו, כשהשפה הקולנועית מהווה גירוי ותגר לדיון אתי-הומניסטי.

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

1. לזהות קונפליקטים אתיים.
2. לנתח דילמה אתית בעזרת "מודל ארבעת העקרונות".
3. להציע פתרון לדילמה באמצעות כלים אתיים מוסכמים.
4. להראות כיצד סוגיות אתיות-רפואיות מופיעות בחברה, בחוק, ובתקשורת בישראל.
5. להבחין באמצעים הקולנועיים והאסתטיים בהם משתמשים יוצרי הסרטים כדי להציג סוגיה אתית רפואית.

דרישות נוכחות (%) :

80%

שיטת ההוראה בקורס: סמינר:

המשתתפים יצפו בסרטים אחדים בבית ובכיתה וינהלו דיון בקבוצה על סוגיו אתיות מורכבות כפי שהן מוצגות בסרטים.

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

שיעור 1:

מבוא: שאלות אתיות בקולנוע, הזווית של החולה. יוקרנו מספר סצנות מסרטים המעלים שאלות

ובעיות אתיות ותקשורתיות בין רופא למטופל.

שיעור 2:

דיון בסרט: "מה קרה בגטקה"

הסרט מעלה שורה של שאלות אתיות על אבחון פרינטלי וסלקציה של יילודים.

דיון בנושאים: אאוגניקה, הגנום האנושי, אפליה גנטית ומיפוי גנטי. הפסקות הריון ואבחון טרם השרשה של עוברים עם מחלות תורשתיות, "דור ישרים". זכויות של בעלי נכויות גופניות, נפשיות ואנשים עם פיגור בחברה. שיפור היכולת האנושית: ניתוחים קוסמטיים, ניתוחים בריאטריים, תרופות משפרות ביצועים, תרופות פסיכיאטריות.

שיעור 3: דיון בסרט: Awakenings - דיון בנושאים: ניסויים רפואיים בבני אדם, הסכמה מדעת, מקבל החלטות חלופי, שיקולי נזק מול תועלת בטיפול תרופתי.

שיעור 4: דיון בסרט: Made Lord the Something ודיון בנושאים: פריצות דרך רפואיות. פרוצדורות ניסיוניות מסוכנות. הסכמת הורים לטיפול בילדם הקטין. אפליה במערכת הרפואה.

שיעור 5: דיון בסרט: השמן של לורנצו. תהליך אישור וביצוע ניסויים רפואיים בילדים עם מחלות נדירות, מחלות ותרופות יתומות. האתיקה של הליכי ניסוי. טיפול בחסרי ישע על ידי אפוטרופוס, מתי להפסיק טיפול רפואי לא מועיל. קבוצות חולים, חברות התרופות והקשרים הישירים בין חברות התרופות לחולים ובני משפחותיהם.

שיעור 6: דיון בסרט: Contagion. האתיקה של טיפול במגיפה. בידוד והגבלות על חופש הפרט, קדימות במשאבים מוגבלים.

שיעור 7: דיון בסרט: Wit. גיבורת הסרט נחשפת לעולם רפואי - מדעי חסר רחמים. היא הופכת לסובייקט רפואי, מאבדת שליטה על גורלה, וחייה משתנים לבלי הכר. בסופו של הסרט נידונה שאלת ההסכמה ל DNR, וזכותו של החולה לבחור כיצד לסיים את חייו ומתי להפסיק טיפול רפואי. שיחה על: "מוות טוב". מה חושבים עליו המטפלים? מה חושבים החולים? בני המשפחה? יידונו ערכים כמו: חופש מכאב, צלילות מנטאלית, ליווי של בני המשפחה, השלמה עם הא-ל, סידורים כספיים, פתירת קונפליקטים עם אנשים קרובים, כבוד, משמעות, סגירת מעגל ועוד. נדבר גם על: הסכמה מדעת. ניסויים קליניים רפואיים. זכויות של משתתפים בניסוי רפואי. אינפורמציה מול חמלה, מסירת בשורה מרה, זכויות החולה, החולה הנוטה למות, הוראת DNR ונזק ברפואה.

חומר חובה לקריאה:

חומר חובה לקריאה:

Factors Considered Important at the End of Life by Patients, Family, Physicians, and Other Care Providers, Karen E. Steinhauser, PhD, Nicholas A. Christakis, et al. JAMA. 2000;284:2476-2482

חוק זכויות החולה.

חוק החולה הנוטה למות.

חומר לקריאה נוספת:

הצעות לקריאה נוספת להעשרה יועלו לmoodle של הקורס במהלכו.

מרכיבי הציון הסופי :

הגשת עבודה מסכמת / פרויקט גמר / מטלת סיכום / מבחן בית / רפרט 70 %
השתתפות פעילה / עבודת צוות 30 %

מידע נוסף / הערות:

העבודה, בהיקף של 3-4 עמודים, תכלול דיון בסרט אחד שלא נלמד בקורס: הצגת הסרט, הגיבורים והקונפליקטים העיקריים בו, (10%). בחירת סוגיה אתית-רפואית אחת מתוך הסרט והצגתה, תוך אזכור האמצעים הקולנועיים הממחישים את הקונפליקט (20%), ניתוח הסוגיה האתית, תוך התייחסות לחומר הנלמד בקורס (סרטים אחרים, מאמרים) (30%) והצעת פתרון מוסרי לשאלה הנידונה, עם התייחסות למאמר אחד לפחות (שלא נלמד בשיעור) (40%).